

עירובין כ

משה שווערד

1. חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף כ עמוד א

בעא מיניה אבבי מרבה חצר שראשה אחד נכנס בין פסין (ן) ביראות מהו להוציא מתוכה לבין הפסין או מבין הפסין לתוכה. פי' דברים הראויים לטלטל שם בין הפסין ממה שהתירו לצורך בהמת עולי רגלים, או לצורך בני אדם אם תמצא לומר שהתירו בו כלום לצורך אדם כדבעינן למימר קמן (כ"א א') בס"ד, וקא מספקא ליה לאבבי משום דפסי ביראות אין דיוריהן דיור גמור אלא לפי שעה, ולהכי קא בעי מי אמרינן דתשמיש שעושינן שם עולי רגלים עראי לא חשיב ליה כתשמיש חצר של יחיד או של רבים שהוא אוסר על רשות חבירו אלא הרי הוא כרשות היחיד שאין בו דיורין לאחרים שאינו אוסר על חצר שלו, או דלמא דתשמישן חשוב דיור ואוסר כחצר או בית הפתוח לחצר חבירו או לביתו שצריך שיתוף, והכא לאו בר שיתוף הוא עם בין הפסין כדבעינן למימר.

2. רש"י מסכת עירובין דף כ עמוד א

אמר ליה מותר - דהא ליכא דיורין בין הפסין דליסרו עליהו, דליהוי מוציא מרשותו לרשות חבירו.

3. רש"י מסכת עירובין דף כ עמוד א

ואפילו עירבו - דרך הפתח שבמחיצה שביניהן, דהשתא חדא נינהו ולא אסרן אהדי - אסורות לטלטל מתוכן לבין הפסין, גזירה שמא יאמרו עירוב מועיל בין הפסין לשתף חצירות יחד, שהרואה אותן מטלטלין מתוכן לבין הפסין לא ידע דיש פתח ביניהן, וסבר: האי דלא אסרן אהדי בתוך בין הפסין, כשאר שתי חצירות הפתוחות למבוי אחד שאסור להוציא למבוי אלא אם כן נשתתפו - הכי נמי משום דנתנו עירובין בין הפסין, לשתף כשיתוף שאר מבוי, ואתו למשרי נמי להכניס ולהוציא מבין הפסין לחצירות כי ליכא פתח ביניהן, ויהבי עירוב באחת ההצירות דרך בין הפסין, וההוא ודאי לא מהני, דכי תקינו רבנן שיתופי מבואות - במבוי סתום תקון, ואורכו יותר על רחבו, וזה מפולש לארבעה צדדין.

4. חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף כ עמוד א

אמר [רב הונא] שתיים אסור ואפילו עירבו. פירוש ואפילו היו החצרות מתאימות ועירבו שניהם חצרותיהם דרך פתח שביניהם דהשתא אין אחד מהם אוסר על חבירו כלום אפילו הכי אסורין להשתמש בין הפסים ולא מדינא אלא משום גזירה שמא יאמרו עירוב מועיל לבין הפסין, [1] פרש"י ז"ל כי הרואה אותם משתמשים בין הפסין אולי לא ידע כלום מן העירוב שעירבו לחצרותיהן מבפנים וכסבור שתשמישן בין הפסין מפני עירוב או שיתוף שעשו ביניהם בבין הפסין ויאמרו כי מותר לחצרות היוצאות לבין הפסים שישתמשו בין הפסים ע"י עירוב או שיתוף וזה אינו דלא תקון רבנן עירוב אלא במבוי סתום אבל לא בזה המפולש מכל צדדין, פירוש לפירושו שאע"פ שלפעמים מערבין רשות הרבים ע"י לחיים לרבי יהודה או צורת פתח ולחי לרבנן ומשתתפין בו ומ"מ הוא רשות מיוחד שאפשר לעשות בו דלתות להיות ננעלות בלילה וליחזרו להם כל צרכן וכיון שכן מועיל בו שיתוף, אבל בבין הפלוש שעומד מפולש ופתוח לכל ד' (צורות) [רוחות] לכל העולם אינו רשות מיוחד לבני החצרות שראשן נכנס שם כדי שיועיל שם שיתוף כשיתוף מבוי או כעירוב חצר, וא"ת והא גזירה לגזירה היא שאפילו יבאו להתיר להשתמש מחצרות שלא עירבו בין שתיהן לבין הפסין איסורא דרבנן הוא, י"ל דהא ודאי אתו למשרי הכי לאלתר וכולה חדא גזירה היא.

5. חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף כ עמוד א

א"ל אבבי לרבה תניא דמסייעא לך וכו'. וא"ת וכיון דידע אבבי הא מתניתא מאי הוה בעי מעיקרא, וי"ל דלא הוה קים ליה שפיר בהא מתניתא אי הווא בר סמכא או דלא קים ליה בפירושה, ודכוותה בריש פרק (שנכתבו) [נערה שנתפתחה] (כתובות מ"ב א').

6. רש"י מסכת עירובין דף כ עמוד א

דהדרן וערבן - שנפרצה ביניהן פירצה גדולה בסופה, שגלוי לכל שרשות אחת היא

7. חידושי הרשב"א מסכת עירובין דף כ עמוד א

אפילו ערבו. פרש"י ז"ל... ואינו מחזור בעיני חדא דלשון דהדרן וערבן אינו מתיישב היטב לפי פירושו, ועוד דאי גזירה שמא יאמרו נשתתפו בין הפסין כדין שתי חצרות המשתתפות במבוי להתיר להם את המבוי א"כ אפילו כי הדרן ונפרצה פרצה גדולה ביניהן מאי הוי אכתי ניוחש שמא יאמרו במבוי דעלמא דהא בעינן עירוב ובעינן שיתוף דקיי"ל כר' מאיר, [2] והראב"ד ז"ל פי' גזרה שמא יאמרו שערבו את החצרות דרך הפתחים הפתוחים [לפסין] ואתי למשרי מבוי שפרצתו מרובה על העומד דהא הו"ל כמבוי לחצרות, ופי' דהדרן וערבן דרך פתח שביניהן דהו"ל כחצר אחת אבל אם אין פתח ביניהן אינן יכולות לערב דרך הפסין משום גזירת מבוי שהפרוץ שלו מרובה על העומד...

8. תוספות מסכת עירובין דף כ עמוד א

מחיצה אין כאן - אע"ג דאביי אית ליה שבת הואיל והותרה הותרה מודה הכא משום דליכא מחיצות.

9. רש"י עירובין דף כ/א

יבשו מים בשבת מהו - לטלטל בין הפסין, מי אמרינן שבת הואיל והותרה הותרה, או דילמא כיון דהיתר פסין אינו אלא משום מים, והרי יבשו ואסור, ואכל פסי ביראות קאי:

10. תוספות מסכת עירובין דף כא עמוד א

מידי דחזי לאדם בעינן - ואובסין את הגמל דלעיל היינו נמי במידי דחזי לאדם אי נמי איירי ברה"י ולא בין הפסין אי נמי הואיל ותחילת התיקון הוי במידי דחזי לאדם שרי בכל ענין לצורך בהמה וא"ת אמאי בעינן מידי דחזי לאדם כיון דלא שרי אלא לצורך בהמה [1] וי"ל שאם דלה לצורך בהמה ונשתתרו שם שרי לאדם והא דאמרינן בסמוך ואם היו רחבים לאדם נמי שרי היינו לדלות לכתחילה לצורך אדם [2] אי נמי הא דאמרינן לא הותרו אלא לצורך בהמה היינו תחילת התיקון אבל בשכבר נתקן לצורך בהמה שרי אף לצורך אדם לכתחילה לדלות ואם היו רחבים שרי לתקן אפי' לצורך אדם ואתי שפיר הא דאמר לעיל חצר שראשה נכנס לבין הפסין מותר לטלטל מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה היינו השתא אפי' לצורך אדם.

11. ספר קהלות יעקב | סימן ח'

שרי לעשות מתחילה אפילו לאדם] וכן הוא שיעת הרמב"ם ז"ל פי"ז משבת עיי"ש [שזב הראוני גירסא אחרת ברמב"ם ז"ל הוצא בספר מעשה רוקח ע"ש] וקשה לי עוצא על פירוש ראשון דלפי"ז כמו שלא הותר לאדם הי"ך לא הותר לבהמה אלא להשקותה מים משום שא"א בלא"ה אצל לשאר טלעוליס שאינו מלרכי השקאת הבהמה ודאי אסור לכאורה דבזה הא לא עדיף בשביל בהמה משאר לרכי האדם דאסור וא"כ איך נפרנס בעינן דחזי מרבה לעיל בדף כ' יבשו מים בשבת מהו והיינו אי אמרינן הואיל והותר לאותו שבת הותר, וכרי אפילו בעוד המים שם הא לא הותר אלא להשקות המים ולא לשאר טלעוליס והא כבר יבשו וליכא תשמיש זה, והוא קושיא עלומה, [אש"כ מוכח דמשום היתר דבהמת עו"ר הותר כל הטלעוליס ושפיר מיבעיא דשמא הותר זה לא פקע אפילו ביבשו, ולשיעת רשי"י ז"ל לכאורה ז"ל דמודה דלצורך בהמה הותרו כל הטלעוליס אפילו שאינו מענין השקאה דלא פלוג רבנן בזה וי"ע.]

ב) ר"פ עושין פסין דכ"א מצואר דלא החירו פסי ציראות אלא לבהמת עולי רגלים בלבד וכתבו בחוס' ד"ה מידי דחזי לאדם בפירוש הראשון דאפילו בצורות שנעשו בשביל בהמת עולי רגלים אסור נמו לאדם אלא מטפס ועולה ע"ש וכן פירש"י ז"ל בד"כ סע"ב [וצפ"י השני כתבו בחוס' דכל שנעשה לבהמת עולי רגלים הותר בו הטלעול אפילו לאדם] ורק במקום דלא נעשה מתחילה אלא לאדם כגון בחו"ל הוא דמטפס ועולה [וצרתינן יותר מדאי

12. דף על הדף עירובין דף כ עמוד ב

בגמ': לא הותרו פסי ביראות אלא לבהמה בלבד, אבל אדם מטפס ועולה מטפס ויורד. התוס' (ד"ה מידי) כתבו שאם דלה מן הבור לצורך בהמה, ונשתירו מים בכלי מותר לאדם לשתות מהם, אך אסור לדלות כלל לצורך אדם. וכן מבואר ברש"י (דף כ: ד"ה בהמת). שיטה נוספת הביאו תוס', דהא דאמרינן בגמ': לא הותרו פסי ביראות אלא לצורך בהמה, היינו רק תחילת התיקון, שלא עושים פסי ביראות רק עבור בהמה, אך כשעשו כבר פסי ביראות לצורך בהמה, מותר אפי' לאדם לכתחילה לדלות ולשתות, ואפי' אם אין בהמה לפנינו. על התירוץ הראשון בתוס', הקשה בספר קהילות יעקב (סי' ח' אות ב') דהנה לעיל דף כ. אמרינן בעא מיניה אביי מרבה יבשו מים בשבת מהו, ופירש רש"י דהספק הוא מי אמרינן שבת הואיל והותרה הותרה, ולכן אע"ג שעכשיו כבר אין מים בבור, אפי"ה שרי לטלטל בין הפסים, או דילמא לא אמרינן בזה הואיל והותרה הותרה, וכל היתר רק כשיש מים.

והקשה הקה"י הרי לפי תירוץ ראשון בתוס' מבואר שאסור להוציא מן הבור לצורך אדם, וא"כ ה"ה דאסור לטלטל כלל בין הפסים, ולא הותר אלא לצורך השקאת הבהמה. וא"כ מה הסתפק אביי ביבשו המים בשבת, הרי אפי' כשהמים לא יבשו אסור לטלטל אלא להשקות הבהמה, וכשיבשו הרי ממילא אינו מטלטל להשקות הבהמה, וא"כ אין כאן מקום להסתפק, ובוודאי אסור לטלטל שם. ולפי תירוץ שני בתוס' מבואר שפיר, דהרי שלא יבשו המים מותר אפי' להוציא מן הבור לצורך האדם, וה"ה לשאר טלטולים, וע"ז הסתפק אביי ביבשו המים האם עדיין מותר לטלטל לשאר צרכים.

עוד אפשר להקשות, מהא דמבואר במס' סוכה (דף ז א) שאפשר להשתמש בפסי ביראות למחיצות לסוכה, מיגו דהוו מחיצה לשבת הוי מחיצה לענין סוכה. ולכאן לפי תירוץ ראשון בתוס' שלא הותר אלא כששתמש לצורך בהמה, ולצורך אדם לא חשיב מחיצה, אמאי מהני לסוכה שהיא לצורך האדם. ובשלמא לפי תירוץ השני, שאף לצורך אדם מותר כשתחילת עשייתו לצורך הבהמה, א"כ ה"ה דמהני לסוכה לצורך האדם, אך לתי' ראשון צ"ב.

ואפשר לדחוק ולומר דהגמ' לעיל דף כ. והסוגי' במס' סוכה מיירי בבורות רחבים, שמבואר בסוגין דבכה"ג מותר לכתחילה לעשות לצורך אדם. העיר בזה הגאון ר' יצחק דוד אלטר שליט"א:

ולענ"ד לק"מ, דכל שהותר לצורך בהמה שוב נחשב דופן ויוצא אדם י"ח בדופן זה (אלא שבשבת לא הותר להסתמך על דופן זה כשנעשה מעיקרא רק לצורך אדם). ע"כ.

13. יד בנימין

שם בגמ', נעו רבין יבשו מים נשבת ונאו נשבת מהו וכו', רוב הראשונים ז"ל פי' דחרמי קמיבעיא לי, יבשו מים נשבת (היינו נאמנע שבת) כדבעיא אביי מרצה לעיל, ועוד היכי דנאו מים נשבת כלומר ונחמילת השבת לא הי' מים, וכ"מ מלשון הגמ' דאמרי' יבשו מים לא חיצעו לך" משמע דגם זה קמיבעיא לי, ולפי"ז כי פשטי' דכל מחיצה הנעשה נשבת הוי מחיצה הוא אפי' נכה"ג שבתחילת שבת לא הי' מחיצה כלל וז"פ.

ואמנם רש"י ז"ל פי' דנאו נשבת איבשו מים קאי והיינו דמיירי שבתחילת השבת הי' מים ואח"כ יבשו ושזו חזרו ונאו, ואם כי מדברי הגמ' משמע דחרמי קמיבעיא לי וכדאמרי', י"ל דא"ה"נ דלרש"י נמי יבשו מים ג"כ קמיבעיא לי אבל עכ"פ הבעיא השני' דנאו מים קאי איבשו וכמו שפי' הר"ן דדברי רש"י ז"ל ומה

14. תוספות רי"ד מסכת עירובין דף כ עמוד א

כל מחיצה שנעשית בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה פי' אע"ג דפליגי אמוראי בבאו מים בשבת ובשלשה ומת א' מהן ובשנים וניתוספו עליהן ובמבוי שניטל קורתו או לחייו דוקא היכא דאיכא מחיצות דאורייתא וחסר תיקון דרבנן פליגי אבל במבואות דאורייתא לא פליגי שאם היו מחצלאות פרושות ובאו גוים וגילום בשבת אסור מן התורה לטלטל שם וליכא למימר שבת כיון שהותרה הותרה וכן נמי אם פרשו גוים מחצלאות והקיפו רשה"ר בשבת מותר לטלטל שם ולא אמרינן כיון שנאסרו למקצת שבת נאסרו לכל השבת דכשנאסרו לא הי' שם מחיצות כלל ועכשיו נעשה מוקף מחיצות: [מהדו"נ]

15. יד בנימין

דהנה לר' יוחנן דבעי דלמות נעולות ומסוס
 דלחו רבים ומצטלי מחינתא, צודאי דאין
 מועיל צוה"פ לרה"ר שהרי ירושלים צוה"פ הוה
 לר' (עי' לקמן כ"ב צמוד"ה והא) ואפ"ה מצריך
 לר' דלמות, ואף שהי' לו גם חומה מ"מ כיון
 שהוה מפולג משער לשער כמש"כ רש"י לעיל
 ו' ע"ב מיקרי רה"ר גמורה (וכמו שנפסק נמי
 בשו"ע סי' שמ"ה סעי' ז'). ואכן למאי דפסיק
 הר"מ ז"ל צפ"ח מהל' שבת הלל"ג כחכמים
 דמתני' דביראות' דלא לחו רבים ומצטלי מחינות
 וכר"א דכאן וס"ל קאמר, י"ל דמועיל צוה"פ
 ברה"ר עכ"פ מה"ת, דצוה"פ חשיב כשם ד'
 מחינות ולא גרע מפסי ביראות דחשיב מחינתא
 מה"ת (כדאמר' בגמ' "אי לאו דבעלמא מחינתא
 היא גבי צור היכי משתרי") ומה שהצריך הר"מ
 שם צה"י דוקא דלמות (וכן יעוי' צפ"ד שם
 הל' א' ובכ"מ) והוא עפ"י הסוגיא דפ"ק לעיל
 ו' ע"ב וכמש"כ הרה"מ, י"ל דזהו רק מדרבנן
 אבל מדאורייתא לא בעי דלמות וסגי צוה"פ,
 ויעוי' גם צה"ל סי' סס"ד דמה שנהגו העולם
 לתקן רה"ר ע"י צוה"פ אף שמדרבנן בעי דוקא
 דלמות וכמו שפסק הר"מ הנ"ל וכן נפסק
 בשו"ע שם סעי' ב' דבעי דלמות נעולות או
 להיש אומרים בעי' עכ"פ ראיות לינעל אבל
 צוה"פ אין מועיל, אפשר דסמכו אר"מ שפסק
 כר"א דלא לחו רבים ומצטלי מחינתא, ולדידי'
 ודאי מה"ת סגי צוה"פ ולא נשאר אלא איבור
 דרבנן וצוה אפשר דיש לסמוך ע"ד הסוברין
 דרה"ר בעי דוקא ס' ריבוא, אכן סיים דבעל
 נפש יחמיר צוה (משום דרוב הפוסקים פסקו
 כר' יהודה דבלא נעילה איכא חיוב חטאת), וכן
 עי' בית מאיר בשו"ע שם שכ' קן ועכ"פ

מדאורייתא צודאי דסגי צוה"פ למאי דפסק
 הר"מ דלא לחו רבים ומצטלי מחינתא.
 ואמנם צחו"א סי' י' ס"ק ג' מנדד לומר
 דצוה"פ לא חשיב כשם ד' מחינות וגרע
 מפסי ביראות (נ"ב וכן נקט בריטב"א לקמן
 כ"ב) וא"כ לפי"ז י"ל דלמאי דמסיק בגמ' שם
 לקמן כ"ב דשאני פסי ביראות דאיכא שם ד'
 מחינות (לכך ס"ל לרבנן דלא לחו רבים ומצטלי
 מחינתא), א"כ י"ל גם לר' יוחנן דכאן וס"ל
 קאמר ושאיני ירושלים דנאי דצוה"פ אית לר'
 מ"מ לא מיקרי שם ד' מחינות לכך צריך דלמות,
 וא"ל למש"כ החוס' כאן דלר' יוחנן ודאי כאן
 ולא ס"ל קאמר עכ"ד יעוי"ש.

16. יד בנימין

שם בגמ', חדא מכלל חזרתה איתמרן הריטב"א
 ז"ל פי' דהך דהתם דר' יוחנן ור"א
 דאמר' תרויהו כאן הודיעך כוחן של מחינות
 לאו ר"א בעצמו אמר כן אלא תלמידיו אמרו
 כן שלמדו זאת מכלל דהכא דאר"א הורק לבין
 פסי ביראות חייב משמע דס"ל כוחן של מחינות,
 אבל המהרש"ל לא ניחא לר' צוה ופי' איפכא
 דהך דהכא שמעי' מהת ס' מדאמר התם כאן
 הודיעך כוחן של מחינות משמע דס"ל כן, ורק
 לר' יוחנן דשמעי' בהדיא דלא ס"ל כן אמר'
 כאן ולא ס"ל קאמר אבל ר"א שפיר אמר'
 כפשטי' דכאן וס"ל קאמר.

17. חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף כ עמוד א
תנן התם. פירוש לקמן במכלתין ואורחא דתלמודא בהכי.

18. תוספות מסכת עירובין דף כ עמוד א

לא יעמוד אדם - בפרק בתרא (ד' צט.) מוקי לה בחפצים הצריכין לו וגוריי' דלמא יכניס אצלו **וקשיא דתיפוק ליה דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד כמו משתין ורק מרשות הרבים לרה"י דאסרינן לקמן ורש"י תירץ לקמן דלא דמי למשתין ורק דשותה עביד עקירה והנחה בחד רשותא דמשתין נחין בתוך פיו שהוא מקום פטור ואע"ג דחוזרין ונבלעין אין לחוש הואיל ונחו במקום פטור ואע"ג דבמקום שאין בו ד' על ד' (אמות) אמרינן ובלבד שלא יחליפו התם גזרינן דילמא אתי לאפוקי בהדיא אבל הכא אי אפשר כלל שלא ינוחו מעט בפיו קודם שיבלעם אבל במשתין ורק לא חשיב פיו מקום פטור כיון דפיו וגופו הן במקום א' ולפי זה היה מותר להוציא ראשו מרה"ר ולרוק כיון דפיו במקום אחר הוי מקום פטור והא דמבעיא לן בפרק בתרא (ד' צט.) הוא ברה"י ופי האמה ברה"ר מהו היינו משום דמי רגלים מיד כשנעקרו מגופו שוב אין נחים בפי האמה אבל מפ"ק דשבת (ד' ג:) קשיא דקאמרינן התם אדרבה משחשיכה דאי שדי ליה אתי לידי חיוב חטאת לא קנסינן והשתא היכי אתי לידי חיוב חטאת הואיל ונחו בידו שהוא מקום פטור וי"ל דלא חשיב הנחה במקום פטור אלא בדבר שהוא נוטל ממקומו אבל התם שהכלי נח מאליו לא חשיב הנחה במקום פטור ולפי זה אסור להוציא ראשו ברה"ר ולרוק וא"ת אכתי אפשר דלא אתי לידי חיוב חטאת כגון שיתן מידו זאת לידו אחרת וי"ל דאיירי כשהנקב קטן שלא יוכל להכניס בו שתי ידיו ועוד נראה לפרש דלא דמי למשתין ורק דהכא כשכולעם מיד חשיבי כנחין אע"ג דאינם נחים עד שיגיעו למעיו משום דמבטלי אגב גופו והוי עקירה והנחה בחד רשותא והכי נמי אמר רבא בפ' המוציא (שבת ד' פ.) הוציא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב דכתיבתן זו היא הנחתן ואתי נמי שפיר מתניתי דאמרו לו גבי יש אוכל אכילה אחת כו' ר' מאיר אומר אם היה שבת והוציא בפיו חייב והשתא היכי חשיב הוצאה בהדי הנך הא בעידנא דמחייב עלייהו דהיינו בשעת הנחת גרון אכתי לא מחייב אהוצאה עד שינוחו במעיו אלא אהוצאה נמי מחייב משעת בליעה דחשיב כמנוח.**

• **עיין בספר מיני מיכאל**

• **חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף כ עמוד א**

לא יעמוד אדם ברשות הרבים וישתה מים ברשות היחיד (ברשות היחיד וישתה ברה"ר) א"כ מ"כניס ראשו ורובו למקום שהוא (עומד) (שותה) שם. פירש"י ז"ל שמא יבא להביא הכלי למקום שגופו עומד שם, פי' ושמא יכניסנו להדיא הואיל והוא צריך להם, אבל לא גזרינן כי שמא אחר שיעקור אותם על דעת לשתותם ברשות אחרת או אחר שיגמור לשתות שם ימלך להכניסם דבכי הא כיון שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך ליכא אלא איסורא דרבנן, וכל שכן אם הכניס אותה אחר ששתה בהם למעלה מעשרה טפחים דהוה ליה מחליף ברשויות דרבנן, אלא ודאי כדאמרן, וא"ת ותיפוק לי שאפילו לא יכניס הכלי לרשות שעומד בה כיון דראשו [ופיו בכאן] וגופו בכאן הא גריר פיו אחר גופו, וי"ל דהא ליתא דבענין כזה אין [פיו] וראשו נגררין אחר גופו אלא ודאי הם נדונין כרשות שעומדין שם ואין כאן הוצאה מרשות לרשות, ואע"פ שאחר שתיה בפיו הם נכנסים בגופו שהוא ברשות היחיד מ"מ הוא לא עשה הנחה אלא בפיו שהוא עומד באותו רשות שהיו עומדין ומאליהם מגנדרים ובאין לגופו, וכה"ג שרי אפילו לכתחלה ואפילו למי שאוסר להחליף ברשויות דרבנן, והא דאמרינן לקמן שאם היה עומד ברשות אחת ורק או השתין ברשות אחרת שהוא חייב, התם שגופו ופיו וראשו כולם עומדים ברשות אחת והא קמ"ל דמחשבתו משרא לה מקום לפי האמה ולפיו לחשבו עקירה, אבל כל שפיו וגופו עומדין ברשות אחרת שורת הדין כי מותר הוא לשתות משם אלמלא גזרה זו שפרש"י ז"ל, ולא דמי למה שאמרו (ט' א) כי מקום שאין בו ד' על ד' העומד בין שתי רשויות מותר להשתמש בו אם לא יחליפו ואם יחליפו אסור, דהתם מחליף ע"י רשות דרבנן שהוא עומד בנתים, אבל בכאן מרשות היחיד [לרה"י או מרה"ר] לרשות הרבים הוא עוקר ומניח ואח"כ מתגורר הוא מאיליו.

ומ"מ עדיין אף לשיטה זו יש להסתפק אדם שעומד ברשות היחיד והוציא ראשו דרך חלון אם הוא מותר לרוק לרשות הרבים אם לאו, דמ"מ כיון דגופו ברשות היחיד וראשו ברשות הרבים אפילו נימא דראשו לא גריר בתר גופו מ"מ הרי עוקר מרה"י שגופו שם ונתן לתוך פיו ואח"כ נתן מפיו לרה"ר, וכל שכן אם אתה חושב כי עקירת הרוק מגופו הכל הוא דבר אחד ומה שבפיו לא חשיבא הנחה דהוה ליה זורק מרה"י לרה"ר, ותדע דהא איבעיא לן בפרק בתרא אם עומד ברה"י ופי האמה ברשות הרבים מהו ולא איפשטא לן, אבל יש למצוא טעם היתר דלעולם לא מיבעיא אם הרוק כבר היה נעקר מגופו ועומד בפיו כדרך רוב הרוקים שהוא מותר לרוק אותו לרשות הרבים ששם עומד (גופו) [פיו], אלא אפילו בכיוונו וניעו שהוא עוקר עתה מגופו ועובר דרך פיו, כשהוא בפיו חשוב הנחה גמורה, וכיון שהחלון גבוה מעשרה רי הוא כעוקר ומניח מרשות היחיד למקום פטור ואח"כ ממקום פטור לרשות הרבים ואין בכך כלום, שלא אסרו להחליף ברשויות דאורייתא דרך מקום פטור אלא כשיש לחוש שיכיוונו להכניס ולהוציא להדיא מרשות דאורייתא לרשות דאורייתא [אבל הכא] אי אפשר לרוק אלא דרך פיו שעומד במקום פטור, ולא דמי לאותה שבפ"ק דשבת (ב' ג) גבי היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ דקנסיה גזירה דלמא אתי בהו לידי חיוב חטאת דהתם פעמים שהוציא ידו למטה מעשרה שהוא רשות הרבים גמורה ולא נחה במקום פטור אבל הכא על כרחין נחה במקום פטור, והדיא דאיבעיא לן בעומד פי האמה ברה"ר אינו דומה לזו ושתי תשובות בדבר, חדא דפי האמה בעלמא לא חשיב מקום באנפי נפשה לחלוק רשות לעצמו כלל ונגרר הוא אחר הגוף לגמרי, ועוד אפילו יחלוק רשות לעצמו אין דרך השתן להתעכב שם כלל כדי שתהא חשובה הנחה שם ואפילו היה עומד פי האמה במקום פטור, ואין כאן אלא עקירה מגופו והנחה ברשות הרבים והיינו דמספקא לן מ"מ ברוק שעושה הנחה גמורה בפיו, הילכך מותר לרוק כשפיו וראשו עומדים גבוהים במקום פטור אבל לא כשעומד פיו וראשו למטה מעשרה טפחים, כך נראה להלכה אבל למעשה ראוי לחוש, מ"מ לענין משנתנו שפיו וראשו עומדין ברשות אחרת והוא שותה שהעקירה הראשונה והנחה שבפיו ברשות אחת הם לגמרי זה היה מותר גמור לעולם אי לאו דחיישנן שמא יכניס או יוציא הכלי כדפירש רש"י ז"ל.

• שערים מצויינים בהלכה

לא יעמוד אדם ברה"ר וישתה ברה"י כו', אלא א"כ מכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה. ע"י בתוס' שהוכיחו, דמיד כשעבר המשקה דרך הגרון חשיב כהנחה, אע"ג דעדיין לא הגיע למעיו, והביאו ראיה ממס' כריתות (יג:) יש אוכל אכילה אחת וחייב ד' חטאות, ור"מ אומר אם היה שבת והוציא בפיו חייב עוד חטאת משום הוצאה, ואי נימא דעל איסור הוצאה אינו חייב עד שיונח במעים, היכי מדמה איסור הוצאה לחיובי איסורי אכילות, הא עליהם חייב בשעת הנחה בגרון. וכ"כ רש"י לקמן (צט. ד"ה רישא רבנן) דבפיו הוי הנחה. והנה

בשורת חתם סופר (או"ח סי' קכז) כתב, בלעגן איסור יוה"כ אינו חייב אלא בהנאת מעיו, משום דביתובי דעתא תליא מילתא, ולא מיתבי עד שהגיע למעיו. וכן במג"ח (מצוה שיג) כתב, דבשאר איסורין חייב בהנאת גרון, חוץ מיוה"כ דביתובי דעתא תליא. וקשה מדברי התוס' כאן. ובשורת כתב סופר (או"ח סי' קיא וסי' קיז) כתב, דגדולי המורים חולקים על זה, דבירושלמי (פ"ח דתרומות) איתא, דגם ביוה"כ אזלינן בתר גרונו, ועי"ש שמחלק הכת"ס בין שתיה לאכילה, דבשתיה הדבר תלוי בגרון.

19. יד בנימין

ובשני בגמ' שאני גמל הואיל ונארו ארוך ולכן צע"י ראשו ורובו מצפנים, והנה מבואר עכ"פ בצרייתא דגמל צע"י ראשו ורובו של גמל, ואע"ג דקחני לעיל צמסנה ששיעור הפסין הוא כדי שיעור ראשה ורובה של פרה שהוא צ' אמות, ז"ל דגמל שנארו ארוך צע"י טפי, וקשה מזה על הרמב"ם ז"ל צפ"ז מהל' שבת הלכ"ט דמשמע מדבריו דגם גמל סגי צשיעור ראשה ורובה של פרה שז' ז"ל מותר להקריב ארבע הזויות האלו לבאר והוא שמהי פרה ראשה ורובה לפניו מן הפסין ושמה אע"פ שלא יאחו ראש הבהמה כו' הואיל וראשה ורובה צפנים מותר אפי' לגמל, היו קרוצים יתר מזה אסור להשקות מהן אפי' לגדי שהוא כולו נכנס לפניו עכ"ל. ומשמע דהשיעור כדי ראשה ורובה של פרה שהוא צ' אמות הוא שיעור דמותר לכל אפי' לגמל חש"כ הר"מ דמותר אפי' לגמל ר"ל צשיעור של ראשה ורובה של פרה, וכבר הקשה כן הרשב"א ז"ל על הר"מ מצרייתא זו, ועי"ש שהרמב"ם ז"ל סמך עצמו על הירושלמי שמבואר כן שהשיעור הזה מסיר לכל אפי' לגמל דאיתא שם ר' ירמי' בשם ר' שמואל בר רב יחזקיהי שיעורה כשיעור הזה

1. דף על הדף עירובין דף כ עמוד ב

בגמ': וכי האי גוונא מי מחייב וכו'.

ופירש"י: "כי עקר מרה"י אדעתא לאנוחיה ברה"י, ואינשי ואפקיה לרה"ר, מי מחייב מדאורייתא דלגזר רבנן בדלא אפקיה משום דלא ליתי להכי".

יליף הגאון בעל המנחת יצחק (שו"ת ח"ב סי' ט') יסוד מדברי הגמ' אלו עפ"י פירש"י, דכל היכי דבדיעבד אי עשה המעשה אינו עובר איסור מה"ת, לא חיישינן שמא ישכת, ולא גזרינן לאסור מחשש שמא ישכת.

ועפ"י ז"ל מיישב בדרך הפלפול לשון הסמ"ג (מ"ע מ"ב) דכתב בזה"ל: "יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת אין תוקעין בשופר וכו', ולמה אין תוקעין אמר רבה גזירה שמא יטלנו בידו ויוליכנו למי שיתקע ויעבירונו **אח"כ** ד"א ברה"ר וכו'" עכ"ל. דהדברים מופלאים, מ"ט נקט בהחשש שיעבירונו ד"א ברה"ר יהיה רק אחר התקיעה, ולא בדרך שילך לתקע, וי"ל הענין ע"ז הדרך: דהנה כבר הקשו האחרונים מ"ט אסור להעביר השופר ברה"ר כדי לתקע בו, הרי קיי"ל דעשה דתקיעת שופר דוחה ל"ת דשבת, והתירוץ הוא דכיון דבשבת יש גם עשה, א"כ אין עשה דוחה ל"ת ועשה.

והנה הריב"א ס"ל דכשיש עשה נגד עשה ול"ת, העשה דוחה הל"ת ונשאר עשה מול עשה, והוסיף ע"ז בנוב"י (בסוף הספר) דא"כ לפי"ז אם עבר על העשה, כגון שהעביר שופר ד"א ברה"ר ותקע בשופר, את העשה של תקיעת שופר הוא קיים, דרק לכתחילה אמרינן דהעשה לא דוחה הל"ת ועשה אבל אחר שעבר על העשה שפיר קיים העשה, והטעם דהרי הל"ת נדחה ע"י העשה, ונשאר עשה, מול עשה וע"כ לכתחילה העשה שביחד עם הל"ת הוא חזק כדי לא לדחותו, אבל אם עבר בדיעבד קיים את העשה.

וכיון דילפינן מרש"י דכל שבדיעבד כשר לא גזרינן שום גזירה שמא ישכת, א"כ אין לי לגזור גזירה לא לתקוע בשופר בשבת מחשש שמא ישכת ויעבירונו ד"א ברה"ר כדי לתקוע בו, דכיון דבדיעבד קיים תקיעת שופר, הרי כל שבדיעבד קיים מצוה לא גזרינן שום גזירה שמא ישכת ויעבירונו, וע"כ כתב הסמ"ג דהחשש שמא יעבור ד"א ברה"ר אחר שכבר גמר לתקע בשופר, דאז ודאי אין כאן שום קיום עשה.

2. דרוש וחדוש ח"א - מערכה ח במס חגיגה דף ד ע"א

והנה המג"א (סי' שמג) כתב בכוונת תוס' דבמקום חינוך מצוה שרי ליתן לקטן כמו דמחנכין קטן בתקיעת שופר בשבת, ולענ"ד אינו מהדומה, דהתם תקיעת שופר בשבת הוי דרבנן, אבל שלא למנויין דמדאורייתא אסור לקטן מה מהני בזה חינוך מצוה להתיר איסור דאורייתא, וגם בשופר איכא חינוך מצוה דבתקיעתו מקיים מצוה דשופר, **דגם גדול שתוקע בשבת קיים מצות שופר דזמנו גם בשבת אלא דעבר על שבות דשבת**, אבל אכילה שלא למנויין ליכא מצוה כלל דמצות עשה דאכילת בשר ליכא בשלא למנויין. והכו"פ (רס"י קא) כתב דמה"ת בטל איסור דשלא למנויין שעל חזה ושוק בפסח ברוב אינך חזה ושוק דשלמים אלא מדרבנן לא בטל, דהוי דבר חשוב. וס"ל לתוס' דאיסור דרבנן מותר להאכיל לקטן בידים, ויש לגמגם בזה הרבה דאף דהרשב"א וסייעתו ס"ל מאכילין לקטן איסור דרבנן, היינו היכא דבעצמותו הוי איסור דרבנן, אבל איסור דאורייתא דנתערב ברוב ומדרבנן לא בטל, זה גרע כיון דגוף האיסור מדאורייתא אסור להאכיל לקטן, ואם אתה רוצה להאכילו לקטן מדין ביטול, בזה חלה תקנת חכמים דדבר חשוב לא בטל להפקיע ממנו האיסור שהיה עליו אילו היה ניכר, וכל האיסורין שיש בזה אם היה ניכר חל גם עתה דאמרו חז"ל דלא לבטל, וא"י להאכילו איסור מכת הביטול, וזהו ברור מסברא:

קושיא צט

ראיתי דבר תמה להגאון רע"א ז"ל במערכה זו דפשיטא ליה אם תקע שופר בשבת אף דעבר על שבות מ"מ המצוה נתקיים בדיעבד עיי"ש ד"ה והנה. אבל מאד לפלא על גאון כמותו שיאמר דבר כזה ולא מבע"י להתוס' ריש סוכה ד"ה כי עבד. כל היכא דהמצוה פסולה מדרבנן גם מדא"ר לא יצא אך אף לער"ן סוף פסחים במשנה דר"ג דחולק על התוס' עיי"ש אבל היכא דספרו חכמים לגמרי מן המצוה ודאי נעקר המצוה מכל וכל כמו בסד"ן בציצית כתבו במנחות דף מ'. ד"ה סד"ן. ולכך נקט הברייתא פוטרין ולא אפטרין ולגמרי פסוד וכ"ה ברא"ש בהל' ציצית סי"ז דהוי ברכה לבטלה ולכך כתב רבינו יוסף ריש ברכות דאינו חייב לקרות כלל אחר חצות אף דשם ליכא איסור רק מטעם הש"ס יבמות (דף צ) ריש כז ביד חכמים לעקור המצוה בשב ואל תעשה תדע דאל"כ בה"ז שאין לנו דה"ר נתקע וניטול לולב כמו בתבשיטין דמותר בה"ז הגם דיש לדחות קצת דשם התירו תיכף בחצר משא"כ בשופר ולגמרי אסרו אף בבית אך מהו גופא מוכח דפסדו לגמרי וכן מוכח דאל"כ נתקע בבין השמשות של שבת דליכא משום שבות ואף דממ"נ אבל מ"מ בפנ"י ביצה (דף י"ח) סוגיא דטבילת כלים הוכיח מש"ס נדה כ"ט דמטבילין אותה צ"ה טבילות אף לבי"ש הרי ולא אמרי' ממ"נ *) וא"כ נתקע בבין השמשות אלא ע"כ דלגמרי פסדו וכן מוכח מבה"ג שהובא בתוס' ר"ה (דף ט"ז) ד"ה שאין. ואף דבמעשר בהמה כתבו בתוס' בכורות (דף ס"א) וברמב"ם פ"ו מהל' בכורות הלכה ב' דאם עבר ועישר בה"ז חל המעשר ונתקדש היינו כיון דשם אין דעין על המצוה רק על ההקדש אבל כל שדנין על המצוה ודאי דעקרה מכל וכל ודברי הגאון רע"א תמה מאד :

4. שו"ת בית שערים חלק אורח חיים סימן רפה

מכתבו הנעים בברכת השנים קבלתי בזמנו וכל המברך מתברך ממעמקי לבבי אבל ענינים שונים היו באוהרי מבוא בתשובה עד היום בנעימים. והנה הביא לנו חומרא מתניתא אשר הראה אותו ידידי הרב הגאון אבדק"ק מאד מהרמל"ו נ"י והוא ירושלמי פ"ד דר"ה ה"א על מתני' דיו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה ומקשה בירושלמי אין ד"ת הוא אף בגבולין ידחה אין לית הוא ד"ת אף במקדש לא ידחה ופירש ק"ע דסברי תק"ש מלאכה הוא ומשני כתוב אחד אומר יום תרועה וכתוב אחד אומר זכרון תרועה הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יום תרועה בשעה שהוא בשבת זכרון תרועה מזכירין אבל לא תוקעין ופריך מעתה אף במקדש לא ידחה ומשני תנא באחד לחודש ועיין בק"ע פירושו ופריך מעתה אפי' במקום שהן יודעין שהוא בא' לחודש ידחה ומשני תני רשב"י והקרבתם במקום שהקרבתם קריבים וכו' והוא פלא כיון דמה"ת אין תוקעין בשבת א"כ איך תיקון ריב"ז לתקוע כל מקום שיש בו ב"ד הא אין ב"ד מתנין לעקור דבר מה"ת בקו"ע כמבואר ביבמות פ"ט וכיון שהתורה אסרה לתקוע בשבת איך תיקון ריב"ז לתקוע לעקור דבר מה"ת בקו"ע:

הנה בק"ע שם בד"ה אמר לן פי' על שני מקראות אלו סמכו חכמים לאסור בגבולין והתירא דמקדש מפרש בסמור מדבריו למדנו שאף לירושלמי אינו אסור מה"ת רק מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא ולק"מ:

ויש ראיה לזה מן הירושלמי גופא דפריך מעתה אפי' במקום שהן יודעין שהוא בא' לחודש ידחה וכונתו למה שהקשו ראשונים אמאי לא גזרו במילה בשבת שמא יעבירו ותירצו קצת לפי שבמילה הוא ודאי שמיני אין דוחין מצות מילה משום גזירה דשמא יעבירו אבל בשופר ולולב הוא ספק אם היום יו"ט דוחי ספק מצוה משום גזירה דשמא יעבירו וא"כ פריך הירושלמי שפיר נימא במקום שידעין שהוא באחד לחודש והוא ודאי מצוה ידחה אבל אי נימא דאסור מה"ת לתקוע בשבת וגז"כ הוא אין פירוש כלל לקושית הירושלמי:

ועיין בק"ע שם ד"ה בא' לחודש כתב שבסוף קס"ד דה"ק בא' לחודש יהיה לכם שבתון אבל לגבוה אינו שבתון דהא לפניו גלוי אימתי הוא יום ראשון וה"ה דידיעין אימתי הוא ר"ה תוקעין אפי' בשבת והנה הך לגבוה אינו שבתון אין לו ביאור ונ"ל עפ"י דברי צ"ח ר"ה כ"ט שהקשה על ב"ד של מעלה איך דנין ביו"ט של ר"ה הא לדידהו בין לרש"י ובין לר"ת אסור דהא בדידהו שייך שמא יכתוב דברים המזכירים ודברים המחייבים וגם איכא דעדיף מינייהו דהא איכא קוב"ה ע"ש אבל לפי הנ"ל לק"מ דהא לפנייהם גלוי שהוא יום ראשון אין דוחין הדין משום גזירה שמא יכתוב כיון דודאי הוא יום הדין והלכך שבתון ואין תוקעין בשופר משום גזירה דשמא יעבירו כיון דהוא ספק מצוה אבל לגבוה אינו שבתון ודן בו כיון דלדידיה הוא ודאי וה"ה במקדש כמ"ש ק"ע ופריך מעתה בכל מקום שידעין שהוא ר"ה יהיו תוקעין ואנן תנן שלא היו תוקעין במדינה אפי' במקום שידעין ע"ש וכל זה סיוע דגם הירושלמי ס"ל דהא דאין תוקעין בשבת הוא רק משום שבות דשמא יעבירו או שמא יתקן כלי שיר ולכן יש חילוק בין יודעים שהוא ודאי ר"ה ובין הוא ספק ר"ה וקראי אסמכתא בעלמא נינהו:

**וזאת שנית אפי' הוא דאורייתא גמור להירושלמי שאסור לתקוע בשבת מ"מ אינו אלא כמו מלאכת חוה"מ
לשיטות הסוברים דחוה"מ אסור במלאכה מה"ת דהכתוב מסרו לחכמים לומר איזה מלאכה אסורה ואיזהו
מותרת ואיזה יום אסור ואיזה יום מותר** כדאמרינן חגיגה ח"י ע"א ועיין בר"ן ריש מו"ק וב"י או"ח ס' תק"ל
וה"נ ס"ל לירושלמי דמסרן הכתוב לחכמים לומר באיזה יום מותר לתקוע ובאיזה יום אסור ובאיזה מקום אסור
ובאיזה מקום מותר ושפיר התקין ריב"ז לתקוע בכל מקום שיש בו ב"ד ולק"מ:

**ועוד בה שלישי' דהרי מסקינן שם ביבמות צ' ע"ב מיגדר מלתא שאני דלמיגדר מילתא יכולין חכמים
לעקור ד"ת אפי' בקו"ע** ועיין חידושי רמב"ן שם ורשב"א שם דלאו דוקא לפי שעה אלא אף לדורות יכולין
לעקור בקו"ע משום מיגדר מילתא ולא אמרו לפי שעה אלא להוציא נביא שאמר חזר בו הקב"ה ממצוה פלונית
ומבטלה לעולם שאין שומעין לו ע"ש ועיין בתויו"ט פ"ד דר"ה מ"ג שכתב דה"ט דלא הוצרכו לתקן בלולב
שידחה שבת כמו בשופר דשופר כי אתי בשבת ולא יתקע חיישינן ליה שתשכח תורת שופר אבל לולב כי אתי
בשבת איתא בשאר יומי ע"ש וא"כ הוי למיגדר מילתא שלא תשכח תורת שופר ועיין בלשון רשב"א יבמות צ'
דכל תקנות חכמים לפי צורך שעה הם משום גדר דבר ואולי היו מזלזלין עי"כ במצות שופר ושפיר יכולין לעקור
דבר מה"ת אפי' בקו"ע אמנם לא יתכן תירוץ זה לדעת ר"ה ורש"י שם עיין חידושי רשב"א שם:

**ועל רבעים לוי אשיב סברא ישרה דלכאורה תקשי נהי דתק"ש מלאכה היא אמאי לא דחי שבת נתי עשה דתק"ש
ונדחי ל"ת וצ"ל משום דשבת הוי עשה ול"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה וא"כ לא מיבעי לדעת ריב"א שלהי
חולין ופסחים מ"ו דהל"ת דוחה וליכא לאו ומלקות רק העשה אינו דוחה וכבר כתב נוב"ק בסופו דמ"מ אם עבר
ודחה ל"ה מהב"ע משום דהא דאין עשה דוחה עשה הוא רק משום מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה וא"כ
כשעבר ודחה אמרינן להיפוך מה אולמא וא"כ ליכא איסור כלל ע"ש ולפ"ז א"ש נהי דאין כח ביד חכמים לעקור
דבר מה"ת בקו"ע היינו באם עושה עביד איסור בידים אבל כאן אם עובר ותוקע אין כאן איסור כלל דעשה דוחה
ל"ת ומשום העשה אמרינן מה אולמא להיפוך בזה שפיר יש כח לעקור דבר מה"ת אפי' בקו"ע. אלא אפי' לדעת
תוס' קידושין ל"ד סוד"ה מעקה וסייעתם דהיכי דאיכא עשה ול"ת הלאו אלים ולא דחי ליה עשה מ"מ נ"ל דאפי'
לדעת הירושלמי דתק"ש מלאכה הוא מה"ת מ"מ אינו מט"ל מלאכות ותולדותיהן רק משום שהוא חכמה
ומעשה אומן ויש בו טורח יש בו עשה דשבתון כמ"ש רמב"ן בחומש פרשת אמור בפסוק יהיה לכם שבתון
ע"ש באריכות ועיין במהר"מ חביב בספר יום תרועה רפ"ד דר"ה דה"ה תני דבי ר"י וא"כ ליכא בתק"ש רק
איסור עשה ואם עבר ותקע אמרינן מה אולמא להיפוך וליכא שום איסור ושוב י"ל כמו"ש...**

וחמישיתו אוסיף עליו דהר"ן רפ"ד דסוכה הקשה מ"ש דבתר חרבן התקין ריב"ז שיהיו תוקעים בכל מקום
שיש בו ב"ד ולא תקנו כן בלולב ותירץ משום דשופר אפשר ליחיד לתקוע ע"י כולן הלכך במקום ב"ד ליכא
למיחש משא"כ בלולב דלכל מסור הלכך אפי' במקום ב"ד איכא למיחש ביה משום גזירה דרבה ע"ש ועיין תוס'
גיטין מ"א ע"ב סוד"ה כופין שהקשה בחציה שפחה וחציה ב"ח דכופין את רבה ועשאה ב"ח בגיטין ל"ח משום
דנהגו בה מנהג הפקר והא התם פשעו ואין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבריך והרי המשחרר עבדו עובר
בעשה ותירץ בתירוץ הב' דמצוה דרבים שאני וכן כתבו תוס' בשבת ד' וכמה דוכתי ושופר הרי הוא מצוה דרבים
כן"ל ושפיר התקין ריב"ז שיהיו תוקעים בכ"מ שיש בו ב"ד דהיינו שיהא אחד תוקע ע"י כולם **ואת דתקיעה**

מלאכה הוא מ"מ לא עביד איסור רק התקוע וכל השומעים יצאו ולא עבדי איסור ואומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבריך במצוה דרבים משא"כ במקום הקרבה דתורה התירה אפי' כל יחיד ויחיד היה מותר לתקוע ואף דאמרינן בר"ה ל' לא שמע אינש קל אוניה מקל תקיעתא דיחידאי הירושלמי לא ס"ל כן ואפי' תאמר דדוקא באיסור קל אומרים לאדם חטא ולא באיסור מלאכה דתק"ש בשבת מ"מ בכה"ג יש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת אפי' בקו"ע...

ושישיתם את האהובה דמהר"מ חביב ביום תרועה הקשה מה יענה ר' לוי לקושיות הללו דרבא ותירץ דר' לוי אפשר שיאמר דכונתו הוא דה"ק קרא בשבת אין אתם חייבים לתקוע אלא אם תרצו שלא לתקוע תאמרו פסוקי מלכויות זכרונות ושופרות במקום התקיעה משא"כ בחול דאתם חייבים לתקוע דוקא ע"ש ולפי"ז נראה כיון דגם בירושלמי הוא ר' לוי דס"ל ברומיא דקראי כמ"ש מהר"מ חביב אלא כיון דס"ל לירושלמי דתק"ש מלאכה הוא ממילא אסור לתקוע בשבת כיון דיש להם תקנה באמירת מז"ש. **ולפי"ז א"ש דריב"ז התקין לתקוע בכ"מ שיש ב"ד ולא היה עוקר דבר מה"ת בקו"ע אלא בשב ואל תעשה שלא לומר פסוקי מלכויות זכרונות שופרות ולזה יש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת בשב וא"ת וממילא כיון שאין אומרים הפסוקים מחוייבים לתקוע מה"ת אפי' בשבת כמו ביו"ט ושפיר מותרים לתקוע** וזה שאמרו בירושלמי מזכירין אבל לא תוקעין אבל כיון שתיקן שאין מזכירין שפיר תוקעין. וכה"ג פירשתי בהאי דיבמות צ' והא הכא דמדאורייתא ארצויי מרצה וכו' ואמרי רבנן לא הורצה וקא הדר מעייל חולין לעזרה אריב"ח מאי לא הורצה דקאמר להתיר בשר באכילה אבל בעלים נתכפרו בו ופריך סוף סוף קמיתעקרא אכילת בשר וכתוב ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים א"ל שב וא"ת שאני דה"פ דחכמים לא אמרו שהבעלים לא יתכפרו ויביא קרבן אחר בקו"ע אלא בשב וא"ת שלא יאכלו הכהנים הבשר וממילא לא נתכפרו בעלים וצריכים להביא קרבן אחר מה"ת וא"ש: